

شبهه‌ای درباره اهدای فدک

کلیدواژه: فدک، سوره اسراء.

پرسش: با توجه به **مکی** بودن سوره اسراء، چگونه **آیه ۲۶** آن مربوط به فدک می‌تواند باشد؟

فهرست مندرجات

- ۱ - [سببه ابن‌کنیر](#)
- ۲ - [پاسخ](#)
- ۳ - [نکته](#)
- ۴ - [پانویس](#)
- ۵ - [منبع](#)

سببه ابن‌کنیر

مکی بودن سوره اسراء (۱) سبب شده است تا [ابن‌کنیر](#) (از [مفسران اهل سنت](#)) با وجود تصریح بر اعتبار سند روایت اهدای فدک، اصل روایت را به جهت تطابق نداشتن زمانی و مکانی با آیه «دادن حق به ذوی‌القربی» [\[۱\] اسراء/سوره ۱۷، آیه ۲۶.](#) مخدوش بدانند.
[\[۲\] ابن‌کنیر، اسماعیل بن عمر، تفسیر ابن‌کنیر، ج ۲، ص ۲۹.](#)

پاسخ

عالمان و مفسران دیگر در پاسخ وی به چند نکته اشاره کرده‌اند:

۱. بیشترین آیه‌های سوره اسراء در مکه نازل شده است، ولی این آیه (۲۶) و آیات دیگر (۳۲، ۳۳، ۵۷ و ۷۳ تا ۸۱ از سوره اسراء) در [مدینه](#) نازل شده‌اند؛ [\[۳\] زنجانی، ابوعبدالله، تاریخ القرآن، ص ۵۶.](#)
۲. اعطای حق به ذوی‌القربی در مکه ندارد؛ زیرا [پیامبر خدا \(صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم\)](#) در مکه موقعیتی نداشت تا بتواند حق خویشان و مستمندان و در راه ماندگان را بپردازد؛
۳. برخی آیات دو بار نازل شده‌اند، بعید نیست که این آیه نیز دو بار نازل شده باشد؛ چراکه یک دستور اجرائی برای همیشه تاریخ است و تکرار آن مانعی ندارد؛
۴. در گزارش [ابو سعید خدری](#) عبارت: «لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ» آمده است. و می‌دانیم که یکی از معانی «لَمَّا»، علت است. در این صورت می‌توان گفت علت بخشش فدک، آیه «بخشش به خویشان» بوده است و این روایت زمان خاصی را بیان نمی‌کند؛
۵. و سرانجام روایاتی که بخشش را متوقف به زمان خاصی کرده‌اند، با شک و تردید مواجه‌اند، اما روایات متعدد دیگری که اساس بخشش را گزارش کرده‌اند، تردیدی در آنها نیست. بی‌شک این بخشش میان سال‌های هفتم تا دهم هجری رخ داده است. بنا برآنچه گذشت، شبهه ابن‌کنیر نمی‌تواند به اساس یا فرایند بخشش فدک خللی وارد سازد.

نکته

(۱) گفتمنی است در [سوره روم](#) نیز چند کلمه نخست این آیه آمده است. اما با توجه به برخی روایات که «و ابن السبیل» را هم آورده‌اند، روشن است که این اهدا پس از نزول آیه سوره اسراء رخ داده است. وانگهی همین شبهه مکی بودن در سوره روم هم جریان دارد. [\[۵\] محمدی ری‌شهری، محمد، حکمت‌نامه فاطمی، ص ۵۶۸ - ۵۸۹.](#)

۱. [↑ اسراء/سوره ۱۷، آیه ۲۶.](#)
۲. [↑ ابن کثیر، اسماعیل بن عمر، تفسیر ابن کثیر، ج ۲، ص ۳۹.](#)
۳. [↑ زنجانی، ابوعبدالله، تاریخ القرآن، ص ۵۶.](#)
۴. [↑ زین، مجد فاروق، بیان النظم فی القرآن الکریم، ج ۲، ص ۵۱۶.](#)
۵. [↑ محمدی ری شهری، محمد، حکمت‌نامه فاطمی، ص ۵۶۸ - ۵۸۹.](#)

منبع

[حدیث‌نت، برگرفته از مقاله «شبهه‌ای درباره اهدای فدک» تاریخ بازبینی: ۱۳۹۷/۹/۱۹.](#)

رده‌های این صفحه : [شبهات درباره اهل‌بیت](#) | [فدک](#)